

Marktconsultatieverslag

Inburgeringsvoorzieningen
ISD Brabantse Wal 2026

Kenmerk: dCI-000491
Datum: 11 april 2025
Status: Definitief

1. Inleiding

De Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Brabantse Wal, die werkt voor de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht, heeft het voornemen een aanbesteding voor 'Inburgeringsvoorzieningen ISD Brabantse Wal 2026' op te starten en heeft ter voorbereiding hierop een marktconsultatie georganiseerd. Het doel van de marktconsultatie was een beter inzicht te verkrijgen in markt- en brancheontwikkelingen en tevens antwoorden te verkrijgen op specifieke vragen. Op deze manier wil de ISD een realistisch beeld krijgen van de mogelijkheden voor deze opdracht en ervoor zorgen dat de proportionaliteit in de aanbesteding geborgd wordt. Hierop hebben negen (9) partijen binnen het platform Merzell hun antwoorden ingediend. Eén (1) partij heeft per mail antwoorden aangeleverd. Deelnemende partijen hoefden alleen antwoord te geven op vragen die voor hen relevant waren, waardoor niet alle partijen op alle vragen antwoord hebben gegeven.

De partijen die gereageerd hebben, zijn:

1. Sagènn;
2. EchtNederlands;
3. NewBees;
4. Stichting Vluchtelingenwerk Nederland;
5. Taal Verbindt B.V.;
6. Refugee Team B.V.;
7. EBC Language Academy B.V.;
8. Tulp Training B.V.;
9. Taalschool Het WerkWoord B.V.;
10. Curio.

2. Samenvatting van de antwoorden

Hieronder vindt u een samenvatting van de ingediende antwoorden per vraag.

Vraag 2.1.1.

Welke elementen zijn volgens u belangrijk voor een startklas voor inburgeraars? Wat zou de doorlooptijd van een startklas moeten zijn? Zou u werken met groepen inburgeraars die als groep de startklas doorlopen, of werken met startklassen met doorlopende instroom? Zou u de leerbaarheidstoets neerleggen bij een aanbieder van de startklas, of door de gemeente zelf laten verzorgen?

Taalaanbieders geven over het algemeen aan dat zij er de voorkeur aan geven om zelf de leerbaarheidstoets uit te voeren. De leerbaarheidstoets is tevens een duidelijk onderdeel van de startklas.

De antwoorden op de gewenste doorlooptijd van de leerbaarheidstoets lopen van 6 tot 12 weken, maar het vaakst wordt 10 weken genoemd.

Over de vraag of er sprake moet zijn van doorlopende instroom in de startklas, of dat het proces met een vaste groep doorlopen moet worden, lopen de meningen uiteen. Enkele aanbieders hebben een duidelijke voorkeur voor een vaste groep, vanwege de groepsvorming. Enkele aanbieders hebben een duidelijke voorkeur voor doorlopende instroom, zodat inburgeraars op ieder moment kunnen starten. Het belang van voldoende instroom in de startklassen wordt benadrukt om de startklas rendabel te houden. Ook wordt aangegeven dat regelmatige evaluaties tijdens de startklas van belang zijn. Dit zorgt ervoor dat iedere inburgeraar op het juiste moment een volgende stap kan zetten. De doorlooptijd van de startklas moet ook goed aansluiten op de start van de taallessen.

Elementen die genoemd worden als belangrijk onderdeel van een startklas, zijn o.a. ruimte om de inburgeraar goed te leren kennen; de inburgeraar voor te bereiden op het inburgeringstraject, bijvoorbeeld met informatie; veel taal, liefst praktijkgericht; kennismaking met de leefomgeving; en alvast een opstapje bieden op het gebied van participatie.

Vraag 2.2.1

De ISD Brabantse Wal heeft in toenemende mate behoefte aan taallessen voor inburgeraars die al betaald werk hebben. Tegelijkertijd is de ISD zich bewust van krapte op de arbeidsmarkt voor NT2-docenten. Welke mogelijkheden biedt u voor inburgeraars die overdag werken, maar nog wel taallessen moeten volgen?

Vrijwel alle taalscholen die deelnamen aan de marktconsultatie benoemden dat zij avondlessen kunnen bieden. Vier gaven aan les in het weekend te kunnen bieden. Online les werd vijf keer genoemd, soms als onderdeel van blended learning of hybride leren. Een vorm van taal op de werkvloer werd twee keer genoemd. Een andere genoemde mogelijkheid is individuele begeleiding en coaching.

Vraag 2.2.2

De ISD Brabantse Wal wil graag dat inburgeraars die qua leerbaarheid de B1-route kunnen volgen, maar niet gealfabetiseerd zijn (in het Latijnse schrift) de mogelijkheid hebben om te alfabetiseren. Zou u alfabetisering integraal onderdeel maken van de taallessen voor de B1-route, of als aparte voorziening beschouwen? Zou u alfabetisering in de B1-route in aparte klassen organiseren, of samenvoegen met alfabetisering in de Z-route?

De antwoorden op deze vraag liepen wat uiteen, en schetsten vooral een verschil tussen enerzijds wat het meest wenselijk is, en anderzijds wat haalbaar is. De meeste taalaanbieders gaven aan dat alfabetisering het beste als aparte klas kan worden aangeboden, waarbij in principe B1'ers weer bij elkaar worden gezet in een klas, zonder Z-routers, zodat cursisten de aandacht krijgen die zij nodig hebben om te leren schrijven in het Latijnse schrift, en de onderlinge verschillen niet te veel uiteenlopen. Echter, daarvoor moeten er wel voldoende aanmeldingen voor een dergelijke klas zijn. Als dit niet het geval is, heeft een gemengde klas voor alfabetisering waarin zowel inburgeraars in de B1-route als de Z-route zitten, de voorkeur. Eén taalaanbieder gaf aan dat inburgeraars die niet binnen drie maanden gealfabetiseerd zijn, naar hun mening niet in de B1-route verder moeten.

Vraag 2.2.3

We willen dat zoveel mogelijk inburgeraars niveau B1 kunnen behalen. Hoeveel uur is dan volgens u redelijk voor een succesvol traject? Hoe gaat u om met het afschalen naar A2 als blijkt dat B1 niet realistisch is? Kunt u hier meer over vertellen? (bijvoorbeeld welke criteria hanteert u als iemand moet worden afgeschaald? Welke contractafspraken ziet u dan als noodzakelijk?)

Het aantal uur dat wordt genoemd voor een succesvol traject richting B1 zit in de range 600 tot 800 uur. Meerdere taalaanbieders benoemen het afnemen van toetsen op vaste ijkpunten in het traject als een middel om de leerbaarheid in kaart te brengen. Daarbij noemen de meeste taalaanbieders ook dat bij afschaling wordt gekeken naar het totaalbeeld van meerdere factoren, waaronder de inzet van de cursist, de voortgang, de inschatting van de docent, persoonlijke omstandigheden van de cursist, etc. Door meerdere aanbieders wordt gesproken over objectieve meetmomenten om te kijken of de inburgeraar nog op het juiste niveau zit. Verzuim is ook een aandachtspunt, niet alleen als indicatie van de inzet / motivatie van de cursist, maar ook als iets om mee te nemen in de contractafspraken.

Vraag 2.2.4

De ISD Brabantse Wal wil inburgeraars in de Z-route, die dus moeite hebben met het leren van de Nederlandse taal, zo effectief mogelijke taallessen bieden. Wat kunt u in dat kader aanbieden?

Alle aanbieders zetten in op praktijkgerichte, cultuur sensitieve en gedifferentieerde taallessen, afgestemd op het lage taalniveau en de leerbaarheid van deelnemers in de Z-route. Sommige taalaanbieders lichtten dit uitgebreid toe met voorbeelden van werkvormen en manieren om de les op te zetten, zoals alfabetisering, thematische lessen en buitenopdrachten, visuele en ervaringsgerichte werkvormen.

Vraag 2.2.5

Hoe zorgt u ervoor dat uw aanbod aansluit op de soms (zeer) lage taalvaardigheid en eventuele leerbelemmeringen van deze doelgroep in de Z-route? Hoe integreert u praktische vaardigheden en maatschappelijke participatie in uw lesmethodiek?

Taalaanbieders hanteren een praktijkgerichte, visueel ondersteunende en maatwerkgerichte aanpak. Hierbij werd onder andere genoemd: herhaling, herkenbare onderwerpen/ situaties, praktijksimulatie, praktijkopdrachten, rollenspellen, uitstapjes, participatieactiviteiten, visuele leermiddelen, multi sensorische lesmiddelen, gespreksmethodieken, trauma sensitieve aanpak, kleine groepen, individuele begeleiding, portfolio-opbouw en de inzet van digitale tools.

Vraag 2.2.6

Aansluitend op vraag 2.2.3: zou u de taallessen in de Z-route apart inkopen, los van de verplichte 800 uur participatie, activatie en zelfredzaamheid, of is het mogelijk om deze twee zaken te combineren? Wat zou het voordeel of nadeel zijn van het combineren van deze twee zaken? Is het voor u mogelijk – al dan niet in samenwerking met andere partijen – om een combinatietraject van de 800 uur taal en 800 uur participatie aan te bieden.

De meeste aanbieders gaven aan dat een combinatietraject van taal en participatie goed mogelijk is en wordt overwegend als wenselijk gezien, mits zorgvuldig georganiseerd. De voordelen zijn een efficiënter en samenhangend leertraject, snellere integratie, hogere motivatie en betere aansluiting op de praktijk. Tegelijkertijd vraagt het om duidelijke regie, samenwerking met partners en aandacht voor kwaliteit en maatwerk. Een enkele aanbieder gaf aan dit volledig zelf vorm te kunnen geven, andere aanbieders gaven aan dit te willen doen als samenwerking met andere partijen.

Vraag 2.2.7

De ISD Brabantse Wal wil graag kunnen sturen op de effectiviteit van de taallessen in de Z-route. Omdat de inburgeraar de Z-route niet afsluit met inburgeringsexamens, is dit lastig. Hoe wordt getoetst of iemand A1 niveau heeft behaald?

Vrijwel alle (taal)aanbieders benoemen hierbij de gevalideerde toetsen voor het meten van taalniveaus. Enkele taalaanbieders geven aan ook breder te evalueren hoe taalvaardig de cursist is.

Vraag 2.2.8

Waar mogelijk spreekt de ISD met inburgeraars in de Z-route af dat zij voor enkele of alle onderdelen taalniveau A2 behalen. Zou u als taalaanbieder in de Z-route ook lessen kunnen aanbieden die gericht zijn op het behalen van taalniveau A2?

Alle taalaanbieders geven aan dat dit zeker kan.

Vraag 2.2.9

Verzuim, te laat komen, huiswerk niet maken en gebrek aan een actieve werkhouding zijn hinderlijk voor de inburgering. De ISD heeft inmiddels boetebeleid voor de inburgering ontwikkeld. Wat zijn in uw ervaring effectieve strategieën voor het terugdringen van verzuim? Welke eisen kunnen wij als ISD stellen aan taalscholen op het gebied van verzuim? Welke strategieën zou de ISD samen met een taalschool toe kunnen passen om verzuim tegen te gaan?

Succesvolle aanpak begint bij duidelijke afspraken vanaf de start in de driehoek inburgeraar – taalschool – gemeente.

Genoemde strategieën of helpende randvoorwaarden zijn o.a.: een leuke en zinvolle leerroute, het wegnemen van faalangst bij de inburgeraar, aandacht voor, betrokkenheid bij en goed contact met de inburgeraar, een goede samenwerking tussen gemeente en taalaanbieder, heldere en herhaalde communicatie over verwachtingen richting inburgeraar, uitleggen aan de inburgeraar waarom het belangrijk voor hen is om naar de les te komen, aansluiten bij wat inburgeraars bezighoudt, goede trajectbegeleiding, het belonen van aanwezigheid, hulp bieden bij obstakels rond kinderopvang of andere problemen, succesverhalen over de goede inzet van inburgeraars delen, direct handelen bij eerste tekenen van verzuim, goede en inzichtelijke registratie van verzuim, als laatste middel sancties.

Soms ligt verzuim ook aan factoren buiten ieders invloedssfeer, zoals privéproblemen of beperkte belastbaarheid bij de inburgeraar.

2.2.10

Anderstalige bijstandsgerechtigden (die geen inburgeraar zijn) hebben vaak extra taallessen nodig om hun kansen op de arbeidsmarkt te verhogen. De ISD is voornemens om deze taallessen in te kopen bij één of meerdere partijen. Welk aanbod zou u kunnen bieden voor deze groep? Ziet u mogelijkheden om het taalaanbod voor anderstalige bijstandsgerechtigde te combineren met het taalaanbod voor statushouders in de B1- en Z-route?

Het merendeel van de taalaanbieders bieden gericht taalaanbod voor anderstalige bijstandsgerechtigden en zien deels, of grotendeels duidelijke mogelijkheden voor combinatie met het aanbod aan inburgeraars in de B1 en Z-route. Een gecombineerde aanpak biedt zowel inhoudelijke als organisatorische voordelen, mits er voldoende ruimte blijft voor maatwerk en aanvullende ondersteuning waar nodig.

2.2.11

We zouden graag een aparte module voor extra taallessen zien, die specifiek gericht is op vaktaal of specifieke taalvaardigheden naast de reguliere taallessen voor de B1 en Z-route. Dit zou een extra steuntje kunnen bieden, bijvoorbeeld met het oog op de arbeidsmarkt of vrijwilligerswerk. Bent u in staat om zo'n module aan te bieden? Ziet u mogelijkheden om dit aan te bieden onder een SROI-verplichting?

Vrijwel alle taalaanbieders geven aan in staat te zijn om een aanvullende module aan te bieden die zich richt op vaktaal of specifieke taalvaardigheden, als aanvulling op de reguliere lessen binnen de B1- en Z-route. Deze modules zijn gericht op arbeidsmarktorientatie, vrijwilligerswerk of het vergroten van de taalvaardigheid in een specifieke beroepscontext. Enkele aanbieders beschikken over goed uitgewerkte programma's waarbij gebruik wordt gemaakt van verschillend lesmateriaal. Wat betreft de inzet onder een SROI-verplichting lopen de reacties uiteen. Twee taalaanbieders geven aan dat dit onder een SROI-verplichting kan, twee geven aan dat het niet de voorkeur heeft om dit onder een SROI-verplichting te laten vallen, één geeft aan dat het via de SROI van andere bedrijven kan, en één geeft aan dat dit deels onder een SROI-verplichting kan.

2.2.12

Welke aanvullende voorzieningen zijn mogelijk om inburgeraars verder te ondersteunen bij de taallessen. Denk hierbij aan het organiseren van kinderopvang voor inburgeraars met jonge kinderen of de mogelijkheid tot het verstrekken van laptops of andere technologische hulpmiddelen om het leren en de toegang tot digitale bronnen te bevorderen. Wat zijn de mogelijkheden om deze voorzieningen op te nemen in de aanbesteding. Heeft u hier ervaringen mee?

Vrijwel alle taalaanbieders geven aan leenlaptops te (kunnen) verstrekken aan cursisten, en zien hierin een effectieve manier om het taalonderwijs te ondersteunen. Over het algemeen geven aanbieders aan dat het verstandig is om taalaanbieders geen rol te laten spelen bij het organiseren van kinderopvang, omdat dit expertise vraagt die vaak beter past bij de gemeente.

2.2.13

Hoe wordt maatwerk mogelijk gemaakt? Zodat inburgeraars met verschillende behoeften en niveaus toch kunnen meedoen?

Genoemde manieren om dit te doen zijn o.a. instroom op een passend niveau, klassen gedifferentieerd naar leersnelheid (bij voldoende cursisten), maatwerk door de docent in de klas wanneer er individuele verschillen zijn in een klas, individuele leerdoelen, gepersonaliseerd materiaal, cursisten van elkaar laten leren, huiswerk op maat, klassenassistenten, en het aanbieden van lessen op verschillende momenten van de dag en dus ook 's avonds.

2.3.1

De ISD zou graag aanbod van de onderwijsroute richting MBO in de eigen regio hebben voor inburgeraars. Is dit volgens u mogelijk?

De meeste taalaanbieders schatten in dat dit mogelijk is. Vier (4) van de taalaanbieders (zelf geen ROC / MBO) verwijzen hierbij naar het ROC / MBO als aangewezen partij.

2.3.2

De ISD zou graag een goed inburgeringsaanbod in de eigen regio hebben voor jongvolwassen inburgeraars, omdat zij vaak niet op hun plek zitten in reguliere inburgeringstrajecten, intensievere

begeleiding nodig hebben, en behoefte hebben aan leeftijdsgenoten om hen heen. De wens is hierbij om hen zoveel mogelijk naar slechts één aanbieder te sturen, en niet naar verschillende; om hen een vol programma te bieden; en om hen in een omgeving te laten zijn waar zij worden begeleid door mensen met geschikte pedagogische vaardigheden, en waar zij intensief worden begeleid. Daarbij wil de ISD dat jongeren zo snel mogelijk kunnen inburgeren, uiteraard ook op een zo kostenefficiënt mogelijke manier.

Welke reële mogelijkheden ziet u voor aanbod voor jongeren in de regio Brabantse Wal? Welk onderscheid zouden wij als ISD volgens u moeten maken in de groep jongvolwassenen (bijv. Z-route, B1-route, onderwijsroute) om passende trajecten voor hen in te kopen?

Als het gaat om onderscheid maken in deze groep, wordt door meerdere aanbieders verwezen naar het onderscheid B1-route, Z-route en onderwijsroute. Eén aanbieder benoemt ISK-uitvallers als aparte groep. Binnen de Z-route kan ook verder onderscheid worden gemaakt tussen leerbaarheid. Enkele taalaanbieders geven aan aparte klassen voor jongeren te kunnen organiseren, of naast het reguliere aanbod eens per week een klas voor jongeren aan te bieden, of deelname aan onderwijs te kunnen bieden. Ook participatieaanbieders geven aan aparte activiteiten voor deze groep aan te kunnen bieden, zodat zij gezamenlijk kunnen werken aan hun participatie in de omgeving.

2.3.3

De ISD merkt dat ook andere groepen jongvolwassenen in de bijstand (van 18 tot ongeveer 27 jaar) intensieve begeleiding nodig hebben richting werk. Zou u als aanbieder één aanbod kunnen bieden voor zowel inburgering plichtige en dus anderstalige jongeren, als voor niet-inburgering plichtige jongeren, die niet anderstalig zijn? Waarom wel of niet?

Drie aanbieders beantwoorden deze vraag met een volmondig “ja”. Verschillende aanbieders reageren hier terughoudend op, omdat er wel verschillen zitten in anderstalige jongeren en jongeren die in Nederland zijn opgegroeid, en/of omdat dit afhankelijk is van de precieze uitdagingen van de in Nederland opgegroeide jongeren.

2.3.4

Ziet u een reden om jongvolwassenen die naar verwachting zullen gaan instromen in MBO2 een apart taalschakeltraject te laten volgen, in plaats van een entreeopleiding?

Drie taalaanbieders gaven aan dat een apart taalschakeltraject toegevoegde waarde heeft, omdat het soms passender is. Eén gaf aan dat het waardevol zou zijn om de mogelijkheid te bieden om vanuit de onderwijsroute de entreeopleiding te starten, voor jonge inburgeraars voor wie dat relevant is. Eén taalaanbieder gaf aan dat een gefaseerde start een goed idee zou zijn, zodat inburgeraars de ruimte hebben om te groeien in het traject.

2.3.5

Welke knelpunten of succesfactoren ervaart of ziet u in de aansluiting op de inburgeringstrajecten en andere voorzieningen voor jongeren (zoals bijvoorbeeld jeugdzorg, schuldhulpverlening of welzijnswerk)? Hoe kan de gemeente in de aanbesteding rekening houden met deze knelpunten?

Een knelpunt is het gebrek aan samenwerking tussen betrokken instanties. De meeste aanbieders die deze vraag hebben beantwoord geven aan dat het het meest effectief is als de gemeente de rol van spin in het web oppakt voor deze samenwerking.

2.4.1

De ISD zou graag een zinvolle invulling geven aan de verplichte 800 uur participatie, activatie en zelfredzaamheid in de Z-route. Ook denkt de ISD dat met een goed traject meer inburgeraars in de Z-route aan het werk kunnen. De ISD heeft daarom de wens om een participatietraject voor inburgeraars in de Z-route in te kopen, waarbij de inburgeraar wordt begeleid van de eerste stapjes in de samenleving tot en met duurzame participatie op een zo hoog mogelijk niveau. Is het voor u mogelijk om dit te organiseren? Welke randvoorwaarden zouden vervuld moeten zijn voor u om dit te verzorgen in de regio? Vanaf welke aantallen inburgeraars per jaar wordt het rendabel voor u om dergelijke trajecten te gaan verzorgen?

Verschillende participatieaanbieders en ook enkele taalaanbieders geven aan dergelijke trajecten te kunnen bieden. Een toereikend budget en betrokkenheid van de gemeente worden meerdere keren genoemd als randvoorwaarden. Ook zaken als kinderopvang en reiskosten wordt een keer genoemd als randvoorwaarde. Het genoemde aantal inburgeraars dat nodig is om een traject rendabel te maken loopt van 6 tot 100. Voldoende instroom in een dergelijk traject wordt uiteraard door alle partijen als wenselijk gezien.

2.4.2

Wat zijn effectieve manieren die u kunt bieden om inburgeraars in de Z-route naar een zo hoog mogelijke vorm van participatie, en het liefst betaald werk, te begeleiden?

Veel aanbieders hadden deze vraag in korte, algemene bewoording beantwoord. Passende participatie en een combinatie met taalvaardigheidstraining werden veel genoemd.

2.4.3

Wat zijn effectieve manieren die u kunt bieden om inburgeraars in de B1-route naar een zo hoog mogelijke vorm van participatie, en het liefst betaald werk, te begeleiden?

Ook deze vraag werd vaak kort beantwoord. Vroege oriëntatie op een passend beroep, en daarin maatwerk bieden, werd vaak genoemd. Door de combinatie van praktische werkervaring, taalondersteuning, persoonlijke begeleiding en netwerk mogelijkheden kunnen inburgeraars in de B1-route goed worden voorbereid op een actieve rol op de arbeidsmarkt, met de focus op duurzame werkgelegenheid.

2.4.4

De ISD wil ook graag statushouders die niet (meer) inburgering plichtig zijn, maar nog niet aan het werk zijn, begeleiden richting werk of anders de hoogst haalbare vorm van participatie. Welke mogelijkheden ziet u hiervoor?

Hierbij wordt activering/ vrijwilligerswerk als eerste stap meerdere keren genoemd, als ook het belang van een combinatie met het verhogen van de taalvaardigheid van deze inwoners. Enkele aanbieders geven aan dat de begeleiding van deze groep intensiever/ kostbaarder is dan de begeleiding van inburgeraars.

2.5.1

Welke effectieve manieren kunt u aanbieden om invulling te geven aan de Module Arbeidsparticipatie voor de volgende groepen: 1) inburgeraars in de Z-route 2) inburgeraars in de B1-route 3) gezinsmigranten? Geef hierbij ook aan of hiervoor bepaalde randvoorwaarden nodig zijn vanuit de gemeente.

Bijna alle aanbieders geven aan dat zij de MAP kunnen organiseren voor de drie groepen (Z-route, B1-route en gezinsmigranten), met programma's die afgestemd zijn op de specifieke behoeften van de deelnemers. Sommige aanbieders benoemen concrete manieren waarop zij de praktijken voor de MAP in zouden vullen. Andere aanbieders geven aan dit geheel of gedeeltelijk bij de gemeente neer te willen leggen. Voor de Z-route ligt de focus op werkoriëntatie en praktische ervaring, de B1-route richt zich op sollicitatietraining en netwerken, en gezinsmigranten krijgen een op maat gemaakte benadering.